

N:o 67.

Ank. till Riksd. kansli den 4 maj 1897, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om anvisande af medel till förekommande och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen. (2:dra U. A.)

Uti en den 12 mars innevarande år till Riksdagen aflåten proposition (n:o 62), hvilken remitterats till statsutskottets förberedande behandling, har Kongl. Maj:t, under återopande af propositionen bilagdt utdrag af protokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1898 till Kongl. Maj:ts förfogande ställa ett anslag af 75,000 kronor att användas till förekommande och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen, med rätt för Kongl. Maj:t att låta utaf sagda belopp under innevarande år af tillgängliga medel förskjuta 25,000 kronor.

Till återopade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen till en början anført följande.

Förekomsten hos kreatur af den sjukdom, som benämndes tuberkulos, hade sedan uråldriga tider varit bekant; men det vore först på senaste tider som sjukdomen tilldragit sig allmännare uppmärksamhet. Vid de undersökningar, som anstälts angående denna sjukdom, hade konstaterats, att densamma vore af mycket smittosam natur och vunnit en högst betydlig spridning. Derjemte hade utrönt, att sjukdomen vore af samma natur som de hos människor i så stor om-

fattning förekommande tuberkulösa sjukdomarne, och att dessa ofta alstrades genom smitta från tuberkelsjuka djur. Något direkt bote-medel mot sjukdomen hade icke uppfunnits. De åtgärder, som i anledning af sjukdomens förekomst vidtagits, hade därför måst inskränkas dels till undersökning i stor skala, huruvida husdjuren vore behäftade med sjukdomen, och dels till föranstaltanden i syfte att hindra sjukdomens uppkomst och smittans spridande. I först nämnda hänseende hade man i det ej så länge sedan uppfunna ämnet tuberkulin fått ett efter hvad det ville synas fullt tillförlitligt diagnostiskt medel, som också vunnit en vidt omfattande användning. I senare afseendet hade naturligtvis många olika åtgärder kommit till användning.

Härefter har departementschefen lemnat en redogörelse för hvad som i vissa främmande länder i förevarande hänseende åtgjorts eller föreslagits att åtgöras; och tillåter sig utskottet att med afseende härå hänvisa till sid. 3—7 i statsrådsprotokollet.

Hvad vårt eget land beträffade, hade — yttrar departementschefen vidare — hittills några särskilda lagstiftningsåtgärder till bekämpande af tuberkelsjukdomen hos kreaturen icke vidtagits. Deremot hade undersökningar med tuberkulin äfven här kommit till stånd. Genom särskilda bref af den 28 september 1894 och den 15 november 1895 hade Kongl. Maj:t anvisat tillhopa 3,200 kronor att af direktionen för veterinärinstitutet användas till beredande af tuberkulin vid institutet för att kostnadsfritt tillhandahållas de legitimerade veterinärer, hvilka af institutets lärarekollegium ansåges lämpliga att anställa försök med tuberkulin, med skyldighet för de veterinärer, som erhöle tuberkulin, att till veterinärinstitutet insända uppgift om resultaten af medlets användande, sådana dessa framginge dels omedelbart efter injektionen af derved iakttagna symptom och dels efter besigtning af sedermera slagade djur. De sålunda anvisade medlen hade endast användts till bekostande af tuberkulinens anskaffande. Utgifterna för veterinärens besök å stället hade åter vederbörande djuregaré sjelfve fått vidkännas.

Dessa undersökningar, som börjat i april 1895 och allt jemt fortginge, hade hittills lemnat följande resultat.

Under tiden från och med den 1 april 1895 till den 1 april 1896 hade undersökts 14,426 djur, af hvilka 6,972 eller 48,4 procent icke reagerat och således betecknats såsom friska, 6,609 eller 45,7 procent reagerat och följaktligen betecknats såsom tuberkelsjuka samt 845 eller 5,9 procent visat tvifvelaktig reaktion. Under tiden från och med den 1 april 1896 till sagda års slut hade undersökts 11,562 djur, af hvilka

6,490 eller 56,1 procent icke reagerat, 4,588 eller 39,7 procent reagerat och 482 eller 4,2 procent visat tvifvelaktig reaktion.

Derjemte hade anslagits medel till tryckning af en uppsats i tuberkulosfrågan, som författats af professorn C. Lindqvist och i stort antal exemplar utdelats bland allmänheten.

Med anledning af den stora betydelse tuberkulosfrågan numera fått och med hänsyn jemväl till det förtroende tuberkulininympning tillvunnit sig, hade departementschefen i skrifvelse den 2 sistlidne februari anmodat medicinalstyrelsen och landtbruksstyrelsen att inkomma med yttrande hvilka åtgärder af mera omfattande beskaffenhet borde här i landet vidtagas till motarbetande af tuberkulos bland husdjuren.

Uti till följd häraf den 3 sistlidne mars afgifvet utlåtande hade embetsverken till en början erinrat derom, att inom de af Europas länder, der landbruket och husdjursskötseln intoge en hög ståndpunkt, tuberkulosen bland nötkreaturen vore en mycket spridd sjukdom, som tillskyndade djuregarne synnerligen stora förluster. På grund af sjukdomens smygande förlopp väckte den emellertid mindre uppseende än andra farsorter, i hvilka jemförelsevis ringa antal djur plägade häftigt insjukna och inom kort tid dö. De förluster, som drabbade djuregarne genom tuberkulosen, bestode hufvudsakligen deri, att många deraf angripna djur under flera års tid ej lemnade nöjaktig afkastning, att åtskilliga af djuren, nemligen de som mest angripits af sjukdomen, måste nedslagtas samt att smittan spriddes från sjuka till friska kreatur inom ladugården. Något botemedel mot sjukdomen funnes ej, och ehuru sedan åtskilliga år tillbaka varit känt, att orsaken till sjukdomen vore ett smittämne, hvilket bestode i en art klyfsvampar — tuberkelbaciller — hade dock ej något verksamt sätt att bekämpa sjukdomen blifvit upptäckt. Efter Kochs framställning af tuberkulinet, hvilket till en början ansetts såsom ett botemedel vid tuberkelsjukdomens förekomst hos människor, hade såväl i vårt land som i främmande länder verkstälts försök för utrönande af detta medels värde i diagnostiskt hänseende vid tuberkulos hos nötkreatur; och hade det dervid visat sig, att medlet vore synnerligen tillförlitligt i nämnda afseende, i det att genom den stigande kroppstemperatur eller så kallade reaktion, det framkallade hos tuberkulösa djur, kunde bestämmas närvaron af sjukdomen hos ett kreatur, äfven om tuberkelhärdan endast vore af en hasselnöts storlek. Dertill komme, att medlets användande å kreatur ej medförde annan olägenhet för detsamma än en lindrig feber under några timmars tid.

Embetsverken hade vidare förmålt, att landtbruksstyrelsen, för att

utröna huruvida de här i landet från statens sida vidtagna mått och steg till bekämpande af tuberkulos bland husdjuren ansåges af landtmännen för ändamålet tillfyllestgörande, till hushållningssällskapens i november månad 1895 i Stockholm församlade ombud aflåtit framställning med begäran om yttrande i nämnda afseende, och att ombuden uti skrifvelse till landtbruksstyrelsen den 20 i samma månad förklarar, att de ansåge det vara önskvärdt, att de med understöd af statsmedel vidtagna åtgärderna för utrönande af befintligheten af tuberkulos måtte fortsättas uti ännu större utsträckning än hittills och det därför afsedda anslaget ej obetydligt höjas, samt att alla åtgärder, som kunde afse hämmandet af sjukdomens spridande, om möjligt blefve vidtagna.

Med uttalande af den uppfattning, att den insigt om sina ladugårdars beskaffenhet, som åtskilliga ladugårdsegare genom de hittills i Sverige verkställda försöken vunnit, utan tvifvel för dessa varit af ganska stort värde, då de på detta sätt ej sällan blifvit uppmärksamgjorda på nödvändigheten att vidtaga åtgärder till tuberkulosens utrotande, hade embetsverken vidare förklarar, att de, i likhet med hushållningssällskapens ombud, ansåge försöken böra fortsättas och det i större omfattning än hittills. För vinnande af detta mål ansåge emellertid embetsverken vara erforderligt, att de fördelar, som för närvarande erbjödes djuregarne, ökades, så att desse, jemte erhållande kostnadsfritt såsom hittills af tuberkulin, befriades från skyldigheten att vidkännas andra kostnader för veterinärens inställelse än för dennes resor till och från förrättningsstället, hvaremot ersättningen för sjelfva undersökningens verkställande skulle utgå af statsmedel.

Mot erhållande af dessa större fördelar borde djuregaren vara skyldig att, derest det vid undersökningen visade sig att något eller några djur reagerade, afskilja de öfriga och hålla dem afstängda från de förra under stallfodringen enligt veterinärens anvisning samt i öfrigt vidtaga sådana åtgärder till motarbetande af tuberkulosen, om hvilkas ändamålsenlighet nästan fullständig enighet vore mellan sakkunnige rådande, såsom t. ex. att omsorgsfullt decinficiera ladugården, att nedslagta de i hög grad angripna djuren, att pröfva all ungboskap med tuberkulin och insätta såsom afvelsdjur i en besättning blott dem, som icke reagerat, samt att hvart år pröfva med tuberkulin den del af kreatursbesättningen, som vid förut skedd undersökning icke reagerat.

Närmare föreskrifter i nu angifna riktning syntes böra af Kongl. Maj:t eller vederbörande myndighet meddelas; dervid det ansåges böra stadgas, att djuregare för att kostnadsfritt erhålla tuberkulin skulle förbinda sig att så vidt möjligt och i den mån det vore med hans för-

del förenligt följa de föreskrifter, hvilka vore meddelade och hvilka borde finnas intagna å de blanketter till förbindelse, som af veterinären skulle tillhandahållas djuregarne för att af dem undertecknas och sedermera insändas till den myndighet, hvarunder denna angelägenhet komme att höra. *Att förbinda användandet af tuberkulin med några större skyldigheter för djuregaren ansåge embetsverken skola för närvarande motverka dess begagnande och således mera skada än gagna den sak, hvarom fråga vore.*

Det största hindret, som stälde sig i vägen för statens bemödanden i förevarande rigtning, låge emellertid, enligt hvad embetsverken vidare anfört, uti landtmännens obekantskap med faran af tuberkulos hos nötkreaturen samt deras fördom mot användande af tuberkulin såsom diagnostiskt medel. Häraf blefve en följd, att möjligen icke så många landtmän komme att begagna sig af ifrågavarande medel. För undanrödjande af detta hinder borde ytterligare åtgärder från statens sida vidtagas för spridning bland kreatursegare af lämpliga uppsatser i förevarande ämne. Den i sådant afseende tillkomna, förut omförmälda, på vetenskapliga grunder stödda uppsatsen hade varit afsedd att företrädesvis uppmärksammas af de mera tänkande bland landtmännen. För det stora ändamålets vinnande vore det erforderligt, att äfven inom större kretsar af den landtbruksidkande befolkningen rigtiga åsikter i ämnet utbreddes, så att ett allmänt intresse för den magtpåliggande angelägenheten tänades, och allas krafter rigtades mot ifrågavarande mål. För att åstadkomma en uppsats, som hade förmåga att tilldraga sig allmän uppmärksamhet, syntes lämpligt att utsätta pris för de bästa uppsatser af förevarande beskaffenhet. Dessutom borde kortfattade tryckta utprop angående åtgärder mot tuberkulosen spridas öfver landet.

De nu föreslagna åtgärderna syntes dock icke vara tillräckliga för att ett allmänt sträfvande till förekommande eller hämmande af tuberkel-sjukdomen bland husdjuren inom vårt land skulle komma till stånd. Med kännedom om landtmännens farhågor, att upptäckten af tuberkulos hos deras djur skulle lända dem till ekonomiska förluster, samt deras motvilja i allmänhet mot allt nytt och oförsökt, kunde man ej göra sig allt för stora förhoppningar att något synnerligt resultat skulle uppkomma af statens bemödanden, derest icke dessa komme att utnyttja i ett ännu kraftigare ingripande än förut föreslagits. Det borde härvid icke förbises, att det visserligen låge i den enskilde djuregarens rätt förstådda intresse att vidtaga ifrågavarande åtgärder, men på samma gång kunde det icke förnekas, att det vore ett stort, för hela landet gemensamt, i såväl ekonomiskt som sanitärt hänseende viktigt mål, hvarom här vore fråga, och att djuregaren, då han vidtoge dessa samma åt-

gärder, i sin mån verkade för landets bästa, och att han af detta skäl kunde förtjena understöd och uppmuntran från statens sida, likasom det äfven ur klokhetens synpunkt syntes skäligt, att dylik uppmuntran lemnades för att icke med åtgärdens vidtagande allt för länge skulle komma att anstå, medan under tiden såväl landets ekonomi som helso-tillståndet bland befolkningen komme att lida. Att, på sätt i Belgien skett, lagligen tillförbinda landtmännen att vidtaga de föreslagna åtgärderna, ansåge embetsverken icke vara lämpligt, då, oafsedt den stora kostnad, som tillsynen öfver skyldigheternas fullgörande skulle medföra, ett sådant ingrepp i den enskildes förfoganderätt öfver sina kreatur i hvarje fall skulle erbjuda mycket stora betänkligheter och särskildt här i landet, der allmänna meningen, åtminstone hos landtmännen, icke ännu vore öfvertygad om behöfligheten af desamma, sannolikt skulle blifva, i stort sedt, fruktlöst. Vinnandet af det mål, hvarom nu vore fråga, förutsatte sålunda landtmännens frivilliga deltagande. För att vinna ett sådant deltagande syntes det embetsverken, att i förevarande fall borde användas samma medel, som ofta visat sig leda till målet, då det gäلت att framkalla någon af staten önskad verksamhet hos de enskilde, nemligen understödet eller belöningen. Staten borde alltså anvisa erforderligt belopp till understödjande eller belönande af landtmännens bemödanden till förekommande eller hämmande af tuberkelsjukdomen bland nötkreaturen. Beträffande sättet och villkoren för erhållande af bidrag från anslaget, hade embetsverken föreslagit, att ansökning om delaktighet af medlen skulle första gången inom utgången af år 1898 till vederbörande myndighet ingifvas för att af denna till Kongl. Maj:t med eget utlåtande öfversändas; att vid ansökningen borde fogas dels af examinerad veterinär utfärdadt bevis, att kreatursbesättningen blifvit af honom under år 1897 undersökt med tuberkulin, jemte uppgifter angående kreatursbesättningens helsotillstånd vid undersökningstillfället med afseende å tuberkelsjukdomen, dels ett likaledes af examinerad veterinär afgifvet intyg, att samma kreatursbesättning blifvit minst ett år efter berörda undersökning å nyo pröfvad med tuberkulin, jemte yttrande angående resultatet af sistnämnda pröfning, de åtgärder, som blifvit af ladugårdsegaren för utrotande af tuberkelsjukdomen under mellantiden vidtagna, samt lämpligheten af och kostnaden för desamma, dels ock af vederbörande hushållningssällskap genom dess förvaltningsutskott afgifvet yttrande öfver ansökningen; att de intyg, som borde af veterinären utfärdas och hvartill formulär lämpligen syntes böra, efter samråd med veterinärinstitutets lärarekollegium, utfärdas af den myndighet, till hvilken ansökningen borde ingifvas, skulle

af denna med eget utlåtande till Kongl. Maj:t före den 15 februari 1899 öfversändas; att vid nu omförmälda båda besök af veterinären borde i öfrigt tillgå på enabanda sätt som, enligt hvad förut föreslagits, skulle tillämpas, då frågan gälde endast en af veterinären företagen enkel undersökning med tuberkulin, så att djuregaren dervid hvarje gång skulle kostnadsfritt erhålla tuberkulin samt afgifva föreskrifven förbindelse; samt att veterinären likaledes för nu ifrågavarande undersökningar skulle erhålla ersättning af statsmedel, hvaremot djuregaren sjelf skulle bekosta veterinärens resor.

Härförutom hade embetsverken med hänsyn till den stora fara för tuberkulosens spridande från djurorganismen till människan, som tuberkulosen, om den iakttagits i jufret hos nötkreatur, måste medföra, föreslagit skyldighet för veterinär, som iakttagit dylik sjukdom i jufret hos dessa djur, att anmäla förhållandet hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande, och att Kongl. Maj:ts befallningshafvande skulle ega att förordna om värdering och nedslagtning af sådant kreatur, äfvensom att den förlust, som på detta sätt kunde tillskyndas djuregaren, skulle ersättas honom af allmänna medel med belopp, motsvarande djurets slagtvärde vid besigtningstillfället med afdrag för värdet af de delar, som kunde till nytta användas.

Såsom en följd af de nu föreslagna åtgärderna hade embetsverken jemväl ifrågasatt obligatorisk tuberkulinundersökning vid import till riket af nötkreatur, med undantag allenast för nötkreatur, som sjöledes infördes från Finland.

Vidkommande verkställigheten af de sålunda föreslagna åtgärderna hade embetsverken ansett, att beredningen af tuberkulin liksom hittills kunde ske vid veterinärinstitutet. Deremot hade embetsverken föreslagit, att öfvervakandet och ledandet af försöken med tuberkulin och af deraf betingade åtgärder inom ladugårdarne, fördelning mellan djuregarne af de ifrågasatta understöden och belöningarne, jemte öfriga härmed sammanhängande åtgärder borde öfverlemnas åt landtbruksstyrelsen, som för sådant ändamål borde erhålla till sitt biträde en grundligt utbildad och praktiskt erfaren veterinär, af hvilken den närmaste tillsynen öfver ifrågavarande undersökningar borde besörjas.

I fråga om de kostnader, som vid bifall till embetsverkens förslag skulle uppkomma, hade embetsverken, med erinran att medicinalstyrelsen redan i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 5 februari 1897 gjort framställning om ett anslag af 2,500 kronor för fortsatt tillverkning under år 1897 af tuberkulin, beräknat att derutöfver skulle till bestri- dande af kostnaderna under åren 1897 och 1898 för tuberkulinens till-

verkning, ersättning till veterinärer för verkställande af undersökningar, ersättning till biträde åt landtbruksstyrelsen, tryckning af ofvan omnämnda blanketter m. m. åtgå tillhoppa 50,000 kronor.

Till understöd eller belönande af landtmännens bemödanden till förekommande eller hämmande af tuberkelsjukdom hos nötkreaturen ansåges böra för år 1898 anvisas 25,000 kronor.

Dertill skulle komma utgifterna för de pris, som borde utfästas till belöning för en för den stora allmänheten afsedd uppsats i frågan, jemte kostnaden för tryckning och spridning af en sådan skrift och af upprop angående åtgärder mot sjukdomen, äfvensom kostnaderna för ersättning till egare af sådana kreatur, som vore behäftade med jufvertuberkulos och förty enligt embetsverkens förslag skulle nedslagtas.

För egen del har departementschefen anfört att, då genom hittills verkställda undersökningar väl finge anses konstateradt, att sjukdomen tuberkulos fått en icke ringa utbredning bland landets kreatursbesättningar, funne departementschefen, med afseende å den fara för ej mindre landets kreatursstock än äfven det allmänna helsotillståndet bland befolkningen, som sjukdomen innebure, om den fortfarande finge såsom hittills nästan fritt utveckla sig, det vara af nödvändighet påkalladt att, om möjligt, åtgärder vidtoges, som kunde vara egnade att hämma dess utbredning. Hvad hittills i sådant afseende åtgjorts kunde endast betraktas såsom förberedande åtgärder, hvilka hufvudsakligen gått derpå ut att dels erhålla någon föreställning om sjukdomens utbredning och dels inom så vidsträckta kretsar som möjligt sprida kunskap rörande samma sjukdom. Det vore icke departementschefen obekant, att meningarna vore delade ej mindre om farans storlek än äfven om lämpligaste sättet för dess bekämpande och om de medel, som dervid borde användas. Man kunde vid sådant förhållande möjligen ifrågasätta, huruvida man icke borde låta anstå med vidtagande af mera genomgripande åtgärder, tills meningarna i dessa frågor vunnit mera stadga. Detta vore dock, enligt departementschefens mening, icke lämpligt. Då nemligen, på sätt departementschefen i det föregående antydt, de flesta europeiska länder vidtagit, delvis synnerligen omfattande, åtgärder till hämmande af sjukdomen, vore det, med hänsyn till den fara vår kreatursexport eljest löpte, nödvändigt att utan dröjsmål jemväl här i landet kraftiga mått och steg i samma riktning toges.

Hvad medicinalstyrelsen och landtbruksstyrelsen i sådant syfte föreslagit i afseende å vidare åtgärder för fortsatt bedrifvande af undersökningar medelst tuberkulin äfvensom angående utdelande af belöningar och understöd för landtmännens bemödanden till förekommande och

hämmande af sjukdomen, syntes departementschefen kunna i hufvudsak godkännas. Till bestridande af kostnaderna härför hade embetsverken ansett erfordras dels för tillverkning för tuberkulin och verkställande af undersökningar dermed jemte öfriga dermed sammanhängande åtgärder, förutom för år 1897 redan begärda 2,500 kronor, ytterligare 50,000 kronor för åren 1897 och 1898; hvarjemte för år 1898 ansetts erfordras 25,000 kronor till belöningar i ofvan nämnda hänseende. De nu ifrågasatta anslagsbeloppen ansåge departementschefen lämpligen kunna begränsas till 75,000 kronor.

I riksstaten finnes uppfördt ett förslagsanslag å 30,000 kronor till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren. Då detta belopp icke försloge till nu ifrågakomna utgifter samt hvad af sagda anslag ej åtginge omedelbart inginge bland statsverkets tillgångar, syntes det departementschefen lämpligast, att till bestridande af nu ifrågakomna kostnader hos Riksdagen äskades ett extra anslag för år 1898 å 75,000 kronor till förekommande och hämmande af tuberkulos hos nötkreaturen, dervid dock borde begäras bemyndigande att redan under år 1897 deraf använda 25,000 kronor, som syntes erfordras för undersökningens bedrifvande under sagda år.

För den händelse nu ifrågasatta åtgärder komme till stånd, syntes det äfven blifva nödvändigt att, i öfverensstämmelse med hvad i de flesta andra länder redan egt rum, föreskrifva obligatorisk undersökning med tuberkulin å kreatur, som i landet infördes. Då emellertid sådan undersökning kunde ske vid de karantänsanstalter, i hvilka kreatur, som infördes, redan enligt gällande föreskrifter skulle hållas i karantän, utan annan kostnad för statsverket än för anskaffande af tuberkulin, kunde med pröfningen af förslaget i denna del få anstå, till dess Riksdagen uttalat sig i fråga om nyss omförmälda anslag.

Då de utgifter, som föranleddes af öfriga utaf embetsverken framställda förslag, syntes kunna bestridas af förut nämnda anslag till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren, behöfde ej heller dessa förslag nu göras till föremål för pröfning.

I likhet med departementschefen finner utskottet omständigheterna påkalla, att från statens sida mer omfattande åtgärder än hittills vidtagas för hämmande af den bland vårt lands kreatursstam vidt utbredda tuberkelsjukdomen. Enligt utskottets mening kan det dock icke anses tillrådligt, att staten härvid på något sätt gör ingrepp i den enskildes förfoganderätt öfver sina kreatur, utan torde ändamålet bäst främjas, om genom statens medverkan ej mindre tillfälle beredes för landets

ladugårdsegare att vinna kännedom om tuberkulosens farliga beskaffenhet och medlen att förhindra dess spridning, än äfven de enskildes åtgöranden för att befria sina ladugårdsbesättningar från sjukdomen underlättas och deras kostnader härför minskas samt jemväl särskilda belöningar utdelas åt de ladugårdsegare, som mest vinnlagt sig om sjukdomens hämmande. Åtgärder i oförmälda syfte hafva ock nu blifvit ifrågasatta. Utskottet har emellertid med afseende å dessa förslag haft vissa erinringar att framställa. De embetsverk, som i ärendet yttrat sig, hafva, bland annat, förordadt, att vederbörande jordegare skulle, jemte erhållande kostnadsfritt såsom hittills af tuberkulin, befrias från andra kostnader för veterinärens inställelse än för dennes resor till och från förrättningsstället. Embetsverken hafva dock ansett, att djuregaren mot erhållande af dessa större fördelar borde åläggas vissa skyldigheter, afseende åtgärder till motarbetande af tuberkulosen, såsom afstängning af de reagerande djuren från den öfriga kreatursbesättningen, desinfektion af ladugården, förnyade undersökningar af de friska djuren m. m. Åtskilliga af dessa förpligtelser torde för flertalet djuregare visa sig betungande, stundom omöjliga att följa, och det synes utskottet, som om sakens framgång skulle snarare motverkas än befordras genom dylika bestämmelser. Endast beträffande de ladugårdsegare, som önska komma i åtnjutande af belöningar för tuberkulosens förekommande och hämmande, synes det böra fordras, att vissa föreskrifter i oförmälda hänseende blifvit iakttagna. Enligt utskottets mening bör eljest djuregare, utan att åläggas dylik skyldighet, komma i åtnjutande af de fördelar, som, enligt hvad ofvan nämnts, blifvit af embetsverken föreslagna; och synas sådana anordningar lämpligen böra vidtagas, att djuregare kan hos närmast boende veterinär requirera och kostnadsfritt erhålla tuberkulin till den mängd, som för undersökning af uppgifvet antal kreatur erfordras. På sätt af embetsverken förordats, anser utskottet, att åt landbruksstyrelsen bör öfverlemnas att öfvervaka och leda försöken med tuberkulin och deraf betingade åtgärder inom ladugårdarne, fördelning af belöningarna till djuregarne jemte öfriga dermed sammanhängande åtgärder.

Hvad slutligen angår kostnaderna för ifrågavarande ändamål, synas desamma icke böra uppgå till så högt belopp, som af Kongl. Maj:t föreslagits. Utskottet föreställer sig nemligen, att utgifterna för tillverkning af tuberkulin, verkställande af undersökningar jemte öfriga åtgärder, som dermed ega sammanhang, äfvensom utgifning och spridning af skrifter i ämnet kunna begränsas till omkring 30,000 kronor,

och till belöningar torde ett belopp af omkring 20,000 kronor vara tillräckligt. Med afseende härå anser utskottet anslaget böra bestämmas till 50,000 kronor med rätt för Kongl. Maj:t att deraf under innevarande år använda 15,000 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen på extra stat för år 1898 till Kongl. Maj:ts förfogande ställer ett anslag af 50,000 kronor att användas till förekommande och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen, med rätt för Kongl. Maj:t att låta utaf sagda belopp under innevarande år af tillgängliga medel förskjuta 15,000 kronor.

Stockholm den 4 maj 1897.

På statsutskottets vägnar:

GHR. LUNDEBERG.

Herr *G. D. R. Tornerhjelm*, har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet.